

Становище

на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“

Автор на дисертационния труд: ас. Венета Косева Узунова

Тема на дисертационния труд: **„Позитивни взаимодействия между родители и деца в съвременното семейство“**

Автор на становището: проф. д-р Тиха Атанасова Делчева

В представения дисертационен труд се разглежда проблем с непреходна значимост и актуалност, който в нашето съвремие е особено сложен и противоречив. Това авторът убедително обосновава чрез подчертаване на съществуващите проблеми свързани с:

- кризата във взаимодействието и общуването в условията на глобализацията на света, както и със съвременните тенденции на модернизацията и развитието на съвременното общество;
- намаляване нивото на емоционалната и социална интелигентност на съвременния човек за сметка на повишаване нивото на умствената интелигентност;
- подчертаване на стохастичния характер на социалните взаимоотношения и поради това техния комплексен, сложен и противоречив характер и съществуващите трудности за позитивирането им.

Дисертационният труд на Венета Узунова е разработен на 266 стр., от които основен текст - 217 стр., в който са включени 21 таблици и 22 фигури, структуриран в 4 глави, заключение и изводи, литература и приложения. Проучена е значителна по обем литература - 186 литературни източници, от които 136 на кирилица, 42 на латиница, 4 интернет адреси, 8 нормативни документа.

Компетентният обхванен и проблематичен теоретичен анализ на основните аспекти на изследвания проблем, обогатява аргументацията за избора на темата чрез научна интерпретация на: социализацията като психолого-педагогически проблем; аналитичната характеристиката на съвременното семейство и училището като динамично променящи се институции със съществуващите в тях актуални

противоречия между реалността и тенденциите на развитие; социалната и емоционална интелигентност и техните педагогически проекции; психологическите особености на средната училищна възраст и нейната социална ситуация на развитие в съвременната реалност. Този анализ е израз на добрата теоретична ориентираност в съвременните постижения, идеи и тенденции в сферата на разглежданата проблематика, стремеж за всеобхватно, задълбочено и коректно дефиниране на основните понятия. Този анализ показва умения за ползване на литературни източници на чужди и български автори, умения за цитиране, за ползване на научен стил и точен езиков изказ.

Аргументирано са:

- формулирани целта и задачите на изследването; обектът и предметът очертават ясно творческите търсения на докторанта, хипотезата, проектира очакваните резултати, целенасоченият избор на контингента на изследването;
- описаните етапи, целесъобразно подбраните различни методи на изследването: теоретичен анализ и синтез на научната литература; тест, анкетно проучване; моделиране; педагогически експеримент; наблюдение; математико-статистически методи с цел гарантиране на надеждност и валидност.

Анализът на получените резултати показва умение за количествена и качествена интерпретация на данните, стремеж за задълбоченото им разглеждане от различна гледна точка, а използването на статистическия анализ гарантира тяхната обективност. Впечатлява със своята задълбоченост психологическият анализ на процеса на промяна на нагласата на родителите за отношенията си с учениците, за преодоляване на „родителския егоцентризъм“ за позитивиране на взаимодействието с децата си.

Особено ценен, полезен и перспективен за педагогическата практика е разработеният рефлексивно-диалогичен модел за повишаване на емоционално-социалната интелигентност на ученици и родители. Концептуалната му основа е изградена на съвременно разбиране за същността, структурата и технологични модели за развитие на емоционалната и социална интелигентност и теорията за социалното учене и дейностния подход.

В представения проект на дисертационния труд могат да се открият приноси в два основни аспекта.

1. Научно-теоретични приноси

1.1. Представена е научно обоснована концепция за стимулиране на позитивни взаимодействия между родители - ученици на основата на:

- актуални научни идеи на емоционалната и социална интелигентност на съвременната личност;
- развиване научните представи при съвременните социално икономически условия за значимостта на:

- училището като фасилитатор в изграждане на позитивни взаимодействия в контекста родители – ученици, педагогическите условия за това;

- стимулиране инициативата на учениците в този процес.

1.2. Направен е задълбочен психологически анализ на процеса на промяна на нагласата на родителите към отношенията си с децата, за преодоляване на „родителския егоцентризъм” за позитивиране на взаимодействието с тях.

1.3. Научно обоснован е разработеният рефлексивно-диалогичен модел и технология за развиване на положителни взаимодействия между ученици - родители с подкрепата на училището.

2. Научно-приложни приноси

2.1. Представеният обосновано и ясно описан авторски рефлексивно-диалогичен модел, дава възможност да се адаптира и използва в педагогическата практика поради

- рационалната структура и технология за неговото реализиране чрез взаимосвързани, взаимозависими модули, които характеризират обучението в емоционално-социална интелигентност на двата субекта - ученици и родители съобразно техните особености и модул на съвместно обучение;
- представените тематични програми и конкретни сценарии за обучение по този модел с ясно обозначени цели, очаквани резултати и разнообразни дейности, което позволява приложимостта им в педагогическата практика: във включване и

реализиране на разработените обучителни програми в квалификационни курсове с педагогически съветници, учители, директори.

2.2. Научно-практическата обосновааност на:

- потенциалните възможности на рефлексивния диалогичен модел за повишаване на емоционално-социалната интелигентност на ученици и родители:

-необходимостта да се включи в системата на академичната подготовка на студентите - педагози и в системата на продължаващото образование на педагогическите специалисти за развитието на подобна професионална компетентност за изграждане на социално- емоционална интелигентност у ученици и родители.

По дисертационния труд Венета Узунова е отпечатала 5 публикации, от които 4 самостоятелни и 1 в съавторство. Те отразяват различни аспекти от изследвания проблем.

Справката за приносите е направена коректно , обхваща техния периметър и съдържание в научно – теоретичен и научно приложен аспект .

Авторефератът е разработен съгласно изискванията и отразява основните акценти, цялостното съдържание и приносите на дисертационния труд

.В заключение : подчертаните по- горе достойнства на дисертационния труд ми дават основание да се подчертае , че това е актуално , иновативно и перспективно научно изследване със своите постижения с приносен характер за теорията и социално-педагогическата практика.

Като имам предвид това и възможностите на кандидата , препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за присъждане на ОНС „ доктор” в Област на висшето образование 1.Педагогически науки. Професионално направление, 1.2 Педагогика на Венета Косева Узунова.

14. 05 2018.

Стара Загора

Написал становището:

/ проф. д-р Тиха Делчева/